

Lublin, 12 września 2026 roku

Recenzja rozprawy doktorskiej pt.***Skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie jednostek
samorządu terytorialnego w Polsce*****autorstwa mgr Eweliny Florek****napisana w Instytucie Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie, Wydział Nauk
Społecznych, Uniwersytet Rzeszowski, ss. 281****pod kierunkiem prof. Agnieszki Pawłowskiej****Wprowadzenie**

Zgodnie z przepisami art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, rozprawa doktorska „prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej”, zaś jej przedmiotem jest „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne”. W związku z powyższym celem niniejszej recenzji jest ocena wiedzy i samodzielności Pani mgr Eweliny Florek w zakresie prowadzenia badań w dyscyplinie nauki o polityce i administracji, jak również ocena umiejętności rozwiązania sformułowanego problemu badawczego na podstawie przeprowadzonych badań.

Uzasadnienie wyboru tematyki badań

W przedłożonej do recenzji rozprawie doktorskiej zatytułowanej „*Skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie jednostek samorządu terytorialnego w Polsce*” Pani mgr Ewelina Florek podjęła ważny i niezwykle aktualny dla nauk o polityce i administracji temat, koncentrując się na wdrażaniu polityk publicznych w aspekcie ochrony środowiska, w tym skuteczności niwelowania zanieczyszczenia powietrza w wybranych polskich miastach: Krakowie, Łodzi i Katowicach. Dobór miast jest w pełni uzasadniony zarówno pod względem historycznym, gospodarczym jak i topograficznym. Tak nakreślona problematyka jest istotna i bardzo interesująca w ujęciu politologicznym, oraz dla lokalnych społeczności, których członkowie, bez względu na wiek, płeć, wykształcenie czy dochody odczuwają efekty zanieczyszczeń atmosferycznych. Z tego względu podjęta analiza dostarcza nie tylko wniosków naukowych, ale także stanowi zbiór wskazówek dla decydentów lokalnych, regionalnych oraz na poziomie centralnym.

We Wstępie mgr Ewelina Florek przekonująco uzasadnia podjęcie tematu. Należy zgodzić się z Autorką, iż: „Problem ochrony środowiska w Polsce, a zwłaszcza ochrony powietrza, stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań współczesnej polityki ochrony środowiska wymagającej skutecznych działań na poziomie samorządu terytorialnego i całego państwa” (s. 7). Jednostki samorządu terytorialnego są zobowiązane do długofalowego programowania rozwoju w postaci różnego rodzaju planów i strategii. Powinny one charakteryzować się zgodnością z politykami i wynikającymi z nich dokumentami unijnymi i krajowymi. Organy władzy publicznej zobligowane są do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego oraz wprowadzania zielonej gospodarki opartej m.in. na: energii odnawialnej, zielonych budynkach, zrównoważonym transporcie, gospodarce wodnej, gospodarowaniu odpadami i zagospodarowaniu terenu, co w efekcie końcowym wpływa na jakość powietrza lokalnie. Konkludując tę część recenzji dobór tematu i jego uzasadnienie oceniam pozytywnie.

Cel, hipotezy oraz ramy teoretyczne prowadzonych badań

We Wstępie Autorka poprawnie i jasno sformułowała cel badawczy: „Celem głównym rozprawy doktorskiej jest ocena skuteczności działań samorządów gminnych w obszarze ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem polityki jakości powietrza” (s. 8). Następnie wskazała cztery cele szczegółowe (s. 9), z których trzy (1, 3 i 4) nie budzą zastrzeżeń, zaś w drugim niefortunnie zostało postawione pytanie „Wskazanie kompetencji samorządu terytorialnego w zakresie wdrażania programów polityki ochrony środowiska oraz odpowiedź na pytanie, czy kompetencje te są wystarczające.” Zapewne chodziło o ocenę kompetencji pod względem skuteczności. Również we Wstępie problem badawczy prawidłowo został określony jako: „skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie realizacji programów ochrony środowiska w wybranych jednostkach samorządu terytorialnego oraz określenie perspektyw, kierunków i potrzeb poprawy stanu środowiska i zmiany dotychczasowych działań organów samorządowych” (s. 8).

Zarówno hipoteza główna jak i hipotezy szczegółowe zostały sformułowane zasadniczo poprawnie. Zastanawiać może jedynie, że Autorka przy hipotezie głównej zastosowała oznaczenie „H0” (s. 10), co może nasuwać skojarzenie, że chodzi o hipotezę zerową, czyli założenie statystyczne mówiące, że w badanej populacji nie ma żadnego efektu, różnicy ani związku między zmiennymi. W hipotezie ostatniej „H3” niepotrzebnie wykorzystano określenie „aktualną jakość powietrza”, co czyni ją nieweryfikowalną do przeszłości, w tym przypadku cenzury czasowej, która została wskazana prawidłowo we Wstępie, jako lata 2018 – 2024, czyli jedną kadencję władz samorządowych.

Autorka osadziła swoje badania, jak to określiła „w ramach teorii polityk publicznych” (s. 10), jednakże bardziej skoncentrowała się na uzasadnieniu, że ochrona powietrza jest do nich zaliczana, niż na nakreśleniu wskazanych teorii. Zrobiła to w dalszej części pracy (s. 40-41) przywołując podstawowe definicje. Odniesienie się do teorii polityki publicznej przy podjętym temacie należy ocenić jako jednoznacznie zasadne.

Metodologia badań oraz przebieg procesu badawczego

Metodologia badań została zarysowana we Wstępie (s. 10-11), a następnie rozwinięta w rozdziale piątym (s. 130-136). We Wstępie Pani mgr Ewelina Florek wskazała, na wykorzystanie następujących metod i technik badawczych: analizy historycznej, metody instytucjonalno-prawnej, analizy statystycznej, studium przypadku, metody porównawczej, kwestionariusza ankiety. Rozprawa doktorska, jako pierwsze zwarte dzieło naukowe na ścieżce kariery, pokazuje warsztat i umiejętności młodego badacza, który choćby z tego względu ma prawo i obowiązek podjęcia decyzji z jakich metod skorzysta (z jakiej szkoły), co należy uznanować. Wybór wskazanych metod został prawidłowo uzasadniony, jedyne czego zabrakło to precyzyjne wskazanie, co jest metodą a co techniką badawczą.

Przedstawiona do recenzji praca doktorska ma charakter analityczny, co wynika z zastosowanych metod. Posiada również akcent empiryczny, na co wskazuje wykorzystanie kwestionariusza ankiety oraz danych uzyskanych w trybie dostępu do informacji publicznej. Opis badań ankietowych znajduje się nie we Wstępie (w tej części zostały one jedynie zasygnalizowane), ale w rozdziale piątym. Doktorantka wytłumaczyła (s. 133), że planowała przeprowadzić badania jakościowe przy użyciu techniki wywiadu ustrukturyzowanego wśród urzędników samorządowych zajmujących się implementacją polityki ochrony środowiska w wybranych miastach. Niestety z powodu odmowy udziału w tak skonstruowanym badaniu, do urzędników (nie do końca wiadomo, czy do tych samych, którzy odmówili udzielenia wywiadów) rozesłany został kwestionariusz ankiety (brak daty przeprowadzenia badań w części metodologicznej, widnieją one w Bibliografii i przypisach) składający się głównie z pytań otwartych (Załącznik 2). Kolejny raz potwierdza się, że badania terenowe są niezwykle trudne, zwłaszcza wśród urzędników, którzy nie chcą w czasie pracy zajmować się kwestiami niezwiązanymi z nią. W takiej sytuacji badacz powinien szukać innych alternatyw. Badania (wywiady pogłębione i/lub ankiety – jako narzędzie ilościowe) można było przeprowadzić wśród innych grup respondentów – decydentów, np. radnych, zwłaszcza tych zasiadających w komisjach ds. ochrony środowiska i podobnych, aktywistów ekologicznych np. z „Alarmu Smogowego”, czy chętnych do udziału w badaniach naukowych, ale i posiadających dużą świadomość oraz wieloletnie doświadczenie wynikające z obserwacji lokalnej rzeczywistości,

członków klubów seniora. Uzyskanie innej perspektywy niż urzędnicza, zapewne pomogłoby w sformułowaniu pogłębionych wniosków, których momentami w dysertacji zabrakło, oraz wyjaśnienia przyczyn zachodzących zjawisk lub zweryfikowania w pełni pozytywnie hipotezy głównej. Przeprowadzenie takich badań wpisałoby się ponadto w osiągnięcia Szkoły Rzeszowskiej, która jest jednym z wiodących ośrodków w kraju pod względem prowadzenia badań empirycznych nad samorządem i demokracją lokalną.

Mocną stroną dysertacji jest wykorzystanie metody instytucjonalno-prawnej, dzięki której Pani mgr Ewelina Florek nakreśliła kompetencje i zadania przypisane poszczególnym instytucjom, co w zakresie ochrony środowiska jest dość skomplikowane, i choć tylko część działań bezpośrednio zależy od samorządów, to odpowiedzialność w efekcie końcowym spada na władze gmin. Równie mocną stroną rozprawy było wykorzystanie analizy statystycznej, co z jednej strony pozwoliło na zaprezentowanie danych i wyciągnięcie obiektywnych wniosków, z drugiej, pokazało jak trudnego tematu podjęła się Doktorantka – wszak wymagał on nie tylko wiedzy w zakresie nauk społecznych i pokrewnych, np. prawnych, ale wkraczał w dziedziny dla przedstawiciela dyscypliny nauk o polityce i administracji obcych: nauki o zdrowiu, chemia, geografia fizyczna czy meteorologia. Jako udane, ze względu na zastosowanie konsekwentnie tego samego schematu opisu, zapewniającego przejrzystość danych i analizę programów oraz strategii, należy ocenić przygotowane przez Doktorantkę studia przypadków Krakowa, Łodzi i Katowic w zakresie działań na rzecz redukcji zanieczyszczenia powietrza.

Struktura pracy

Rozprawa doktorska składa się ze Wstępu, sześciu rozdziałów, Zakończenia, Bibliografii, spisów skrótów, tabel, wykresów, rysunków oraz dwóch załączników. Treść rozdziałów zasadniczo odpowiada ich tytułom, i poza częścią piątą, która jest znacznie bardziej rozbudowana (ponad 90 stron), są one proporcjonalne pod względem długości (od ok 20 do 30 stron). Jest to w pewien sposób uzasadnione, ponieważ główne rozważania koncentrują się właśnie w rozdziale piątym. Być może korzystniejsze dla dysertacji byłoby połączenie rozdziałów pierwszego i drugiego, rozdzielenie rozdziału piątego na trzy odrębne, poświęcone każdemu z analizowanych samorządów, a treści z części ostatniej podzielenie i przeniesienie

do wcześniejszych rozdziałów oraz do Zakończenia (zwłaszcza wnioski i weryfikację hipotez badawczych). Taki zabieg być może wyeksponowałby w większym stopniu pracę Doktorantki włożoną w przygotowanie najbardziej wartościowej części analitycznej dotyczącej Krakowa, Katowic i Łodzi. W dysertacji brakuje konsekwencji w stosowaniu krótkich wstępów i podsumowań kolejnych rozdziałów, i tak: rozdział pierwszy i trzeci posiadają wstęp, ale nie mają podsumowania, rozdział drugi, czwarty, piąty i szósty nie mają wstępów, ale posiadają podsumowania.

We wstępie Pani mgr Natalia Florek prawidłowo nakreśliła i uzasadniła podjętą tematykę badawczą, dokonała przeglądu literatury, wskazała cel i problem badawczy, cele szczegółowe, postawiła pytania badawcze, a na ich podstawie skonstruowała hipotezy oraz pokrótce zaprezentowała metodologię badań, którą rozwinęła w podrozdziale 5.2.

W rozdziale pierwszym pt. *Degradacja środowiska naturalnego jako problem współczesnego świata* Autorka dokonała wprowadzenia do problematyki pracy. Zasadnicze zawiera on charakterystykę głównych zagrożeń ekologicznych współczesnego świata, w tym powietrza, wód i gleb, zmian klimatycznych, zagrożeń dla ekosystemów i bioróżnorodności oraz innych procesów degradacji środowiska naturalnego. Ponadto zaprezentowano w nim sposoby walki z degradacją środowiska oraz omówiono zasadę zrównoważonego rozwoju, jako współczesną podstawę formułowania kierunków polityki ochrony środowiska.

W rozdziale drugim pt. *Polityka ochrony środowiska jako odpowiedź na degradację środowiska naturalnego* Pani mgr Ewelina Florek zaprezentowała rozwój polityki ochrony środowiska oraz proces jej tworzenia od poziomu unijnego do krajowego. Ponadto omówiła politykę ochrony środowiska w Polsce oraz jej skuteczność, co było punktem wyjścia do oceny, w jakim stopniu jej wdrażanie przybliży osiągnięcie zamierzonych celów ekologicznych. Stwierdzenie: „Obecnie obowiązuje najnowsza strategia Unii Europejskiej podpisana w 2010 roku, *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” (s. 47) jest błędne, z samego zapisu widać, że strategia pochodzi z 2010 i była wdrażana do 2020 roku – w tym miejscu Doktorantka powinna uważniej podchodzić do źródeł.

Rozdział trzeci pt. *Podstawy normatywne polityki ochrony środowiska w Polsce* Autorka poświęciła podstawom prawnym i regulacyjnym, w ramach których realizowana jest polityka ochrony środowiska w Polsce. Zasadnie rozważania rozpoczęła od prawa środowiska Unii Europejskiej, a następnie przeszła do prawa ochrony środowiska w Polsce. Szczególną uwagę poświęciła instrumentom polityki ochrony środowiska: ekonomiczno-rynkowym (opłaty, subsydia, podatki ekologiczne), administracyjno-prawnym (normy, zezwolenia, przepisy) oraz społecznego oddziaływania (edukacja, informacja, kampanie społeczne), które stanowią ramy dla działań podejmowanych przez samorządy, w tym w zakresie ochrony powietrza.

Rozdział czwarty pt. *Zadania samorządu terytorialnego w Polsce w zakresie ochrony środowiska* rozpoczyna się nieco zaskakująco - od omówienia zadań organów administracji rządowej do spraw ochrony środowiska, następnie przechodzi do roli samorządu w systemie zarządzania ochroną środowiska. Zasadniczo Autorka zaprezentowała w nim system i typologię zadań samorządu terytorialnego wyróżniając: zadania o charakterze organizatorskim, bezpośrednio wykonawczym, zobowiązująco-reglamentacyjnym oraz zadania o charakterze kontrolno-nadzorczym. Na przykładzie tego rozdziału widać, że dysertacja zyskałaby na jasności przekazu po konsekwentnym zastosowaniu krótkich, jednoakapitowych wprowadzeń. W tym przypadku mogłoby ono posłużyć do „zgrabnego” uzasadnienia, dlaczego część poświęcona zadaniom samorządu terytorialnego rozpoczyna się od opisu dotyczącego organów administracji rządowej.

Rozdział piąty pt. *Polityka ochrony powietrza w wybranych miastach*, o charakterze analitycznym stanowi zasadniczą część dysertacji. Zawiera on studium przypadków polityki ochrony powietrza w trzech wybranych miastach: Krakowie, Katowicach i Łodzi, których wybór należy uznać za uzasadniony. Doktorantka scharakteryzowała krajowe programy ochrony powietrza realizowane przez wskazane samorządy oraz przedstawiła metodologię badań. Używając tego samego schematu dla każdego z miast przeprowadziła analizę obejmującą: ocenę jakości powietrza, charakterystykę programu ochrony powietrza oraz ocenę realizacji tego programu. W rozdziale niekiedy zamieszczone zostały błędne wyniki, np. w tabeli 5.27 (s. 202) - suma emisji B(a)P w roku 2020 w Łodzi to 855,3 [kg/rok] a nie 7 034,4

[kg/rok], oraz jedynie podstawowe i czasem nietrafione wnioski, np. „Natomiast zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 w 2022 roku mogło mieć związek z pandemią Covid-19. W 2022 roku w Polsce panował lockdown (izolacja), który spowodował zmniejszenie ruchu drogowego na terenie miasta Łódź” (s. 220). Opisane wydarzenia miały miejsce w okresie wiosna 2020 roku – wiosna 2021 roku, a więc nie mogą stanowić wyjaśnienia dla spadku poziomu zanieczyszczenia powietrza w 2022 roku. Nie uzasadniony wydaje się również wniosek „Wzrost zanieczyszczenia B(a)P w 2020 roku miał prawdopodobnie związek z natężeniem ruchu drogowego na terenie Łodzi, w szczególności transportu tranzytowego. Łódź położona jest wzdłuż głównych ciągów dróg regionalnych, w tym autostrad A1 i A2 oraz drogi ekspresowej S8” (s. 222). Po pierwsze, ciągi dróg regionalnych i krajowych funkcjonowały we wskazanej lokalizacji zarówno przed 2020 rokiem jak i po - ze względu na pandemię Covid-19 oraz ograniczenia w poruszaniu się, powinien nastąpić odwrotny skutek, czyli spadek poziomu zanieczyszczenia powietrza. Po drugie, głównym źródłem B(a)P jest tzw. niska emisja pochodząca z domowych pieców grzewczych. Można zatem zastanawiać się dlaczego w 2020 roku w Łodzi nastąpił wzrost stężenia B(a)P, a w Krakowie i Katowicach w tym samym czasie nie odnotowano podobnego zjawiska?

Rozdział szósty pt. *Porównanie skuteczności samorządów wybranych miast w zakresie ochrony środowiska* to analiza porównawcza skuteczności działań podejmowanych przez samorządy trzech miast w zakresie ochrony powietrza uwzględniając warunki topograficzne i klimatyczne wpływające na poziom zanieczyszczenia. W rozdziale zaprezentowano analizę zmian poziomu zanieczyszczenia powietrza w badanych miastach, ocenę realizacji programów ochrony powietrza oraz nakreślenie perspektyw rozwoju sytuacji. Ponadto wskazano kierunki i potrzeby ochrony środowiska w przyszłości oraz zweryfikowano hipotezy badawcze. Zastosowanie porównania trzech wybranych dla badania miast jest wartością dodaną dysertacji, pomogło to Autorce wysunąć wnioski na wyższym poziomie uogólnienia niż dla jednej gminy. Dodatkowo pokazały z jednej strony umiejętność krytycznego podsumowania badań, z drugiej szersze podejście do kwestii skuteczności działań samorządów mających na celu poprawę stanu powietrza: „Warunki topograficzne i klimatyczne stanowią fundamentalną przeszkodę dla skutecznej ochrony powietrza w Polsce, szczególnie w trzech analizowanych

miastach. Kraków i Katowice, zlokalizowane w wklęsłych formach terenu (dno doliny Wisły i niecce śląsko-krakowskiej), doświadczają znacznie bardziej zjawiska kumulacji zanieczyszczeń niż Łódź, leżąca na płaskim terenie” (s. 243). Rozdział szósty jest dopełnieniem analiz umieszczonych w części piątej pracy doktorskiej.

W Zakończeniu dysertacji Autorka umieściła zasadnicze wnioski wskazując na: złożony i wieloaspektowy charakter złej jakości powietrza w polskich miastach; współczesny problem zanieczyszczenia powietrza spowodowany jest wielowymiarową degradacją środowiska naturalnego; ochrona jakości powietrza staje się nie tylko obowiązkiem wynikającym z prawa, ale także troską o zdrowie obecnych i przyszłych pokoleń. W tym punkcie powinny znaleźć się: zamieszczona w rozdziale szóstym weryfikacja hipotez, pogłębione a nie tylko ogólne wnioski, ponadto odpowiedź na pytania badawcze.

Literatura i baza źródłowa

Wykorzystana do przygotowania rozprawy doktorskiej baza źródłowa jest dość obszerna i zróżnicowana (wykaz s. 251 - 274). Wśród wykorzystanych źródeł znajdują się akty normatywne, w tym akty prawa międzynarodowego, Unii Europejskiej, krajowego oraz niezwykle ważne dla podjętego tematu akty prawa miejscowego, dokumenty strategiczne i programowe, raporty i opracowania analityczne, opracowania naukowe (artykuły i monografie), a także baza źródeł internetowych. Autorka korzystała zarówno ze źródeł w języku polskim jak i angielskim, choć ze względu na podjętą tematykę – ochronę powietrza w Krakowie, Łodzi i Katowicach – co uzasadnione, przeważają te pierwsze. Wyżej wskazane źródła dominują nad opracowaniami naukowymi. Wykorzystana literatura obejmuje zarówno artykuły naukowe, jak i monografie oraz rozdziały w monografiach. Autorka odwołała się do pozycji właściwych z punktu widzenia przedmiotu badań.

Na pozytywną ocenę zasługuje wykorzystanie danych statystycznych z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Głównego Urzędu Statystycznego z zakresu zanieczyszczenia powietrza związkami chemicznymi, na podstawie których Doktorantka dokonała zestawień w tabelach i na wykresach (cennych dla rozprawy), co w konsekwencji umożliwiło wyciągnięcie obiektywnych wniosków. Dodatkowo praca została wzbogacona

w materiał pozyskany w rezultacie badań empirycznych – ankiety i wniosków o udostępnienie informacji publicznej.

Uwagi językowe i techniczne

Język rozprawy jest zasadniczo klarowny i poprawny. Autorka umiejętnie posługuje się terminami naukowymi. Wprowadzając nowe kategorie badawcze, terminy i pojęcia, omawia je i wyjaśnia, przez co praca jest przystępna. Autorka dobrze operuje słowem pisanym. Tekst - choć naukowy - czyta się dobrze. Zdarzają się potknięcia językowe, powtórzenia (np. s. 23, 25, 34, 35, 49) oraz błędy, w tym stylistyczne i logiczne (np. s. 34 wers 25, s. 42 wersy 24-25; s. 48 wers 13, s. 49 wersy 18-20, s. 51 wersy 18-19, s. 54 wersy 10-13, s. 148 wersy 2-4). Należy nadmienić, że nazwę miasta Łódź odmienia się przez przypadki, poza tym w okresie II RP w stosunku do urzędu miasta używano określenia magistrat i zarząd, a w III RP „urząd miasta” pisany jest od dużych liter tylko w zestawieniu z nazwą miasta (s. 207), poprawnym określeniem jest „gmina miejska np. Kraków” a nie „Gmina Miasta Kraków” (s. 154). Doktorantka w dysertacji używa określeń publicystycznych, np. obecnie, aktualnie co nie jest zbyt fortune w pracach naukowych i jak już zostało wskazane, komplikuje np. weryfikację jednej z hipotez. Na stronie 26 opisano dane z odesłaniem – błędnie - do wykresu 1.1 (s. 17), na którym zaprezentowano, co prawda tę samą kategorię – wzrost CO₂, ale w innych latach i z innego źródła, zaś na wykresach 5.3 (s. 165) i 5.4 (s. 166) brakuje danych, choć są one skomentowane w tekście. Wykresy 5.5 (s. 167) i 5.15 (s. 222) omyłkowo przedstawiają te same dane, choć z ich tytułów wynika, że pierwszy dotyczy Krakowa a drugi Łodzi. Terminy naukowe zaczerpnięte z innych dziedzin nauki też niekiedy nastręczały Doktorantce problemów, np. „układ sercowy” (s. 27) – jest to określenie potoczne, zapewne chodziło o sercowo-naczyniowy inaczej zwany np. układem krążenia. Usterki te nie wpływają jednak na odbiór treści rozprawy. Autorka umiejętnie wykorzystuje źródła do uzasadnienia własnych tez. W ciekawy i przystępny sposób zostały przedstawione dane z zakresu chemii, nauk o zdrowiu czy geografii fizycznej w zestawieniu z wiedzą politologiczną.

Pod względem technicznym praca jest zasadniczo poprawna. Tekst został opatrzony przypisami. Niekiedy pojawiają się w nich niekonsekwencje, a Doktorantka stosuje kilka

zapisów do tego samego rodzaju pozycji (np. różny zapis przy użyciu kursywy dla artykułów w monografiach zbiorowych – por. przypisy: 1, 50, 67 i 73, co też jest widoczne w Bibliografii s. 266-270), przypis nr 75 jest zaznaczony kolorem szarym. W pracy znajdują się liczne tabele i wykresy, oraz rysunki i mapy, które zdecydowanie ułatwiają czytelnikowi odbiór treści. W rozprawie, Autorka przywołuje niekiedy fragmenty wypowiedzi respondentów (badania własne). Należy docenić umiejętność doboru właściwego cytatu, który obrazuje, bądź potwierdza wnioski, obserwacje, tok myślenia Autorki. Pozytywnie należy ocenić konstrukcję bibliografii, choć można było ją ułożyć w sposób klasyczny dla dyscypliny zaczynając od aktów normatywnych. Przydatne są również sporządzone spisy tabel, wykresów oraz rysunków i map. Bardzo dobrą praktyką jest również zamieszczanie w aneksie narzędzi, z wykorzystaniem których prowadzone były badania. Tak też zrobiła Pani mgr Ewelina Florek zamieszczając w aneksie kwestionariusz ankiety.

Konkluzja

Wskazane w recenzji uwagi krytyczne mają na celu wyłącznie pomóc Pani Ewelinie Florek w doskonaleniu warsztatu naukowego oraz umożliwić dalszą pracę naukową, do której Pani Magister ma predyspozycje. **Przedłożoną do oceny rozprawę oceniam pozytywnie i stwierdzam, że spełnia ona wymagania określone w art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.** Rozprawa dotyczy aktualnej problematyki, istotnej dla nauk o polityce i administracji.

W przedłożonej rozprawie Pani mgr Ewelina Florek wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań, opracowania materiału badawczego, formułowania wniosków badawczych, interpretacji zachodzących zjawisk i procesów, a także weryfikacji hipotez i rozwiązywania problemu badawczego. Docenić należy, że prowadzone przez Panią Magister badania były trudne z uwagi na przedmiot badań i potrzebę sięgania do tak odległych dziedzin nauki jak chemia czy geografia fizyczna. Pani Magister wykazała się także znajomością literatury przedmiotu. Warsztat naukowy, umiejętność posługiwania się terminologią z zakresu nauk o polityce i administracji, a także dyscyplin pokrewnych są poprawne. Wnioski z przeprowadzonych badań mogą zostać uznane za oryginalne rozwiązanie

problemu naukowego, ponadto ważne dla nauki, praktyków oraz członków wspólnot lokalnych. Biorąc pod uwagę powyższe, **wnioskuję o dopuszczenie Pani Magister Eweliny Florek do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.**